

Marc Kregting. *Da capo. Trilogieën. Prometheus*

Er gaat een vreemde fascinatie uit van onbegrijpelijk proza dat niettemin is geschreven met een aplomb alsof wat er staat volkomen vanzelf spreekt. Eerst denk je: het ligt aan mij dat ik er niets van snap. Pas daarna zie je dat het aan de tekst ligt. Hoe kan iemand zoiets schrijven, vraag ik mij altijd af. Moet je er een beetje gestoord voor zijn of is het voldoende om te doen alsof? Zit er systeem in de waanzin of rotzooit de schrijver maar wat aan?

Een voorbeeld: 'Als ik nou veel te besteden had, pleitte hij en krabde aan de lijmresten op het beton. Een reparatie houdt zich bovendien onaangekondigd: ik zou door de koppeling trappen. Wat heet een vooruitziende blik. Plus de tegenwoordigheid van geest om de pechlamp uit de kofferbak te halen. In de grond hoeft niemand te worden tekortgedaan. Hij inspecteerde zijn nagels. Uitstekend dat er weer wat overheen komt, luidde de slotsom'.

Het voorbeeld is afkomstig uit *Da capo* van Marc Kregting. Een willekeurig voorbeeld, want het hele boek staat vol met dit soort alinea's: ogenschijnlijk heel gewoon, maar bij nader inzien volstrekt ondoorgrondelijk. Ook de context biedt geen soelaas, want de verhalen missen een duidelijke intrige en worden bevolkt door personages (de 'reiziger', de 'speler', de 'journalist', etc.) over wie we amper iets meer te weten komen. Kregting, die eerder onder de dubbele titel *Kopstem* en *Stopnaald* een al even raadselachtige bundel gedichten en verhalen publiceerde, lijkt zijn uiterste best te hebben gedaan elk normaal begrip bij voorbaat te weren.

Spreeken over 'verhalen' is trouwens onjuist in dit geval. *Da capo* bestaat niet uit verhalen, maar uit drie 'trilogieën', hoe bizar dat gelet op de omvang van het geheel ook mag klinken. Elk verhaal is dus eigenlijk een roman. Maar dat Kregting het met de genres niet zo nauw neemt, mag blijken uit de roman 'These', die (afgezien van een drietal voetnoten) uit slechts één zin bestaat: 'Veel is veranderd, dacht de nachtwaker terwijl hij kool uit zijn ogen wreef en om een aangevreten ring van zijn vinger at'. Dat er in deze zin geen these te bekennen valt, is iets waarvan niemand hierna nog hoeft op te kijken.

Elke trilogie wordt voorafgegaan door een e-mailtje, afkomstig van 'paterprovinciaal' en gericht aan een zekere 'Engelbert', die wordt aangesproken als 'Notenbalklegger'. In de berichten is sprake van een treinreis, maar ook van kisten waaruit de lichamen verdwenen zijn. Kortom, ook hier valt geen touw aan vast te knopen. En langzamerhand begint het te dagen: wie verwoed op zin en betekenis blijft azen, vergalt voor zichzelf het plezier. 'De grootste tegenstrever bent u zelf', staat ergens, misschien niet helemaal toevallig.

Valt er dan plezier aan *Da capo* te beleven? Jawel, zij 't met mate en min of meer op dezelfde manier als waarop er van het vaak even onbevattelijke werk van Marcel Duchamp kan worden genoten. In een van de voetnoten (waarin doorgaans flauwe grappen worden gemaakt over spleetjes tussen tanden) lezen we, wederom misschien niet helemaal toevallig: 'Had Marcel Duchamp een zoon?' Bij deze *geestelijke* zoon van Duchamp bestaat het plezier vooral uit onze eigen verbijstering, zodra blijkt dat zich aan deze autistische verhalen inderdaad geen enkele betekenis laat ontfutselen.

Hoogstens bevat de tekst enkele frasen die als een bevestiging hiervan zouden kunnen worden gelezen. 'The question is the story itself, and whether or not it means something is not for the story to tell', luidt een citaat in een van de verhalen. Ook een zinnetje als 'Doordraven is ook een vak, dacht hij' lijkt heel goed van toepassing op het boek waarin het staat. Hetzelfde geldt voor het 'plotloos bestaan' en de 'toevalsmethode' die ergens te berde worden gebracht. Onverklaard blijft alleen *waarom* dit proza zo duister moet zijn.

Maar hier bieden de 'trilogieën' wellicht uitkomst. De trilogie is tenslotte een commerciële uitvinding om uitgedoofde bestsellers weer tot leven te wekken. Door zijn verhalen, waaruit alles wat een boek tot een bestseller kan maken zorgvuldig is verwijderd, in trilogieën onder te brengen, levert Kregting ironisch commentaar op een literaire cultuur waarin de meeste lezers liefst bestsellers lezen.

In *Da capo* krijg je er geen drie, maar negen voor de prijs van één, en dat ze onleesbaar zijn merkt de onnadenkende koper pas wanneer het te laat is.

(*NRC Handelsblad*, 23-7-1999)